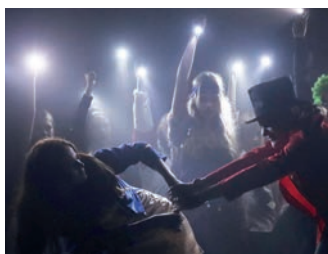

Region Nordjyllands KULTURPLAN 2024-2027

”Fælles om fremtidens kulturliv”

Indhold

Forord	3
Kulturens rolle i den regionale udvikling	4
Bidrag fra borgere og kulturaktører.....	4
Kulturens samfundsmæssige betydning.....	6
Regionens kulturpolitiske ambitioner.....	6
Kulturplanens bidrag til FN's verdensmål.....	9
Den regionale opgave på kulturområdet	10
Region Nordjyllands forståelse af kulturbegrebet.....	11
Temaer 2024-2027	13
Tema 1: Fremtidens Kulturliv.....	14
Tema 2: Kultur i Nærheden.....	18
Tema 3: Kultur og Sundhed.....	22
Kriterier for vurdering af ansøgninger	26
Kulturudviklingspuljen.....	26
Puljen Kultur i Nærheden.....	27
Bredde og balance i udmøntningen.....	27
Læring og opfølgning på Kulturplanen	28
Læring fra støttede projekter og øvrige aktiviteter...	28
Overvågning af Kulturplanens mål.....	29
Den Regionale Udviklingsstrategis mål på kulturområdet.....	30
Kulturplanens mål.....	30

Forord

Kulturen er en uundværlig medspiller, når vi i Regionsrådet arbejder for, at Nordjylland skal være en attraktiv region i fortsat udvikling. Et levende kulturliv bidrager til nordjydernes livskvalitet, til den mentale trivsel, til et sundt liv og til udviklingen af attraktive lokalområder.

Samtidig kan kunsten og kulturen være med til at synliggøre og skabe innovative løsninger på nogle af samfundets aktuelle udfordringer som fx bæredygtighed, sundhed, mental trivsel, bosætning mv. Kulturen kan med sit helt eget sprog og tankegang være en katalysator for udvikling af mange andre områder af samfundet.

Region Nordjylland har følgende politiske ambitioner på kulturområdet

- Flere nordjyder skal have glæde af attraktive kunst- og kulturtilbud
- Kunsten og kulturen skal bidrage til større bevidsthed om, eller give mulige svar på, samfundets aktuelle udfordringer
- Flere lokalområder skal udvikles med kunst og kultur
- Kunst og kultur skal forankres på de nordjyske hospitaler og på de nordjyske sundheds- og ungdomsuddannelser.

I Region Nordjylland har vi blikket rettet mod fremtidens kulturliv og kulturens rolle ift. udviklingen af vores region. Vi kan imidlertid ikke skabe denne udvikling alene. Derfor ønsker vi en tæt dialog og et samarbejde med kulturinstitutioner, kunstnere, foreninger, kommuner og alle andre, der deler vores mål, og som i det daglige arbejder for at udvikle det nordjyske kulturliv og dermed gøre Nordjylland til det bedste sted at bo og leve.

Derfor er vi ”fælles om fremtidens kulturliv”!

Mads Duedahl

Regionsrådsformand, Region Nordjylland

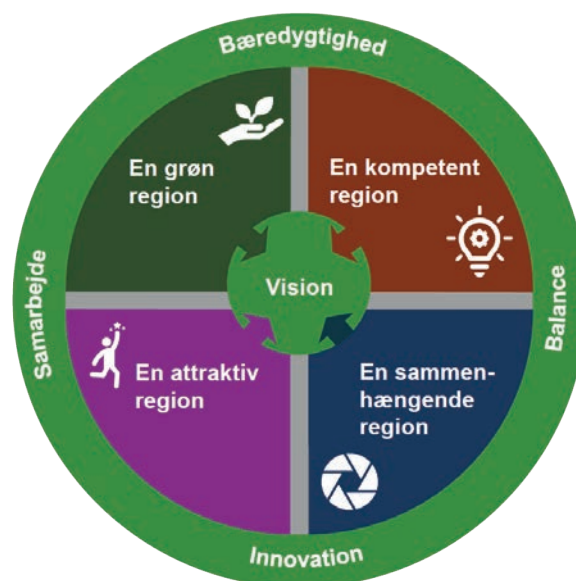

Kulturens rolle i den regionale udvikling

Den Regionale Udviklingsstrategi (RUS) 2024-2027 er Regionsrådets strategi for fremtidens Nordjylland. Den sætter rammerne for den regionale indsats på en række områder.

Den Regionale Udviklingsstrategi bygger på fire bærende principper, som beskriver, hvordan vi vil sætte handling bag ordene - også på kulturområdet.

- **Samarbejde** - Vi skal indgå strategiske samarbejder og partnerskaber, så vi i fællesskab opnår størst mulig effekter og resultater.
- **Bæredygtighed** - Vi skal skabe blivende resultater på et økonomisk, miljømæssigt og socialt bæredygtigt grundlag.
- **Balance** - Vi skal sikre sammenhængskraft og balance mellem by og land og udnytte potentialerne i alle dele af regionen.
- **Innovation** - Vi skal turde tænke nyt og være innovative på alle områder. Innovation og digitalisering giver bedre løsninger.

Kulturplanen understøtter den Regionale Udviklingsplans afsnit om ”det attraktive Nordjylland” og redegør for, hvordan kulturområdet kan være med til at gøre Nordjylland til et attraktivt sted at bo og leve. Dermed uddyber kulturplanen, hvilke ambitioner Regionen har på kulturområdet, og hvilke initiativer, der planlægges ud over de to kerneinitiativer, der er omtalt i den Regionale Udviklingsplan (”Udvikling af lokale kulturfællesskaber” og ”Kultur som nordjysk fyrtårn”).

Bidrag fra borgere og kulturaktører

Kulturplanens visioner og ambitioner er skabt på baggrund af input fra nordjyske borgere og kulturaktører gennem en længere periode.

Figur 1

Nordjysk Kulturanalyse er baseret på en spørgeskemaundersøgelse, hvor ca. 1.800 repræsentativt udvalgte nordjyder besvarede spørgsmål om deres kulturforbrug og betydningen af kulturtilbud i deres lokalområde. Ud af de nordjyder, der deltager i lokale kulturtilbud, svarede tre ud af fire, at det giver dem bedre livskvalitet. Lige så mange svarede, at det giver ny viden, en større horisont, oplevelser, sammenhold, engagement og fællesskaber, og at kulturaktiviteter er med til at udvikle deres lokalområde. På baggrund af undersøgelsen er disse emner prioriteret højt i kulturplanen.

Kulturens visionsdag samlede ca. 70 nordjyske kunstnere og kulturaktører til en dialog om udviklingen af det nordjyske kulturliv og den rolle, kunstnere, kulturaktører og regionen hver især kan spille heri.

De væsentligste pointer fra dagen var, at kunst og kultur kan danne rammen for inkluderende fællesskaber, der styrker den mentale trivsel, at man ved at understøtte lokale kulturelle fællesskaber kan gøre Nordjylland til et bedre sted at bo. Kunsten kan være med til at skabe opmærksomhed, ændre adfærd og vise mulige løsninger på samfundsudfordringer som fx klimakrisen og mental sundhed. Herudover blev der efterspurgt rammer for erfaringsopsamling, videndeling, samarbejde og styrkelse af kompetencer.

I efteråret 2022 indsendte elevrådsmedlemmer fra en række nordjyske ungdomsuddannelser deres bidrag til udviklingen af den Regionale Udviklingsstrategi. Eleverne efterspørger flere kulturtilbud i deres nære omgivelser og et bedre overblik

”

”Vi har musikskolen. Det kreative. Fredagscafé en gang imellem. Det er hyggeligt. Der er korttilbud og den årlige musical. Det skal gerne være nær gymnasiet. Det giver ikke mening, hvis man skal tage megalangt. Det skal være et sted, som alle har til fælles.”

**Elev på Vesthimmerlands
Gymnasium og HF**

over, hvad der findes i forvejen. Samtidig giver de udtryk for, at de kreative fag og kulturtilbud på skolen efter skoletid kan være et velkomment supplement til de mere boglige discipliner. Det betyder meget, at kulturtilbuddet foregår på skolen, hvor transport ikke er en udfordring.

På borgertopmødet om den Regionale Udviklingsstrategi i januar 2023 mente 75% af deltagerne, at det vigtigste for at skabe et stærkt kulturliv er at understøtte en bredere vifte af kulturtilbud, især uden for de større byer og også til de unge. Deltagerne understregede også behovet for at støtte op om frivilligheden i kulturlivet.

Kulturens samfundsmæssige betydning

De seneste år med nedlukninger og begrænsninger i forhold til at kunne mødes i større fællesskaber, har for mange været en øjenåbner i forhold til kunstens og kulturens værdi for os som mennesker og samfund. Men hvad er det ved kulturen, der gør den så vigtig for et samfund og dets borgere?

Kulturens værdi for den enkelte

Kulturen har en værdi i sig selv, hvor den værdsættes for sine egne kvaliteter, og for hvad den betyder for mennesker, der skaber og oplever den. Hvor nogle nyder en klassisk koncert, foretrækker andre måske en film i biografen, et museumsbesøg eller selv at prøve kræfter med at dreje keramik. Fælles for dem er, at de opsøger et kulturelt tilbud, bliver beriget af en oplevelse og tager nye perspektiver og erfaringer med sig hjem.

Kulturen som samfundsudvikler

Kulturen har også en styrke i forhold til at kunne skabe opmærksomhed og forandring på andre områder af samfundet som fx sundhedssektoren, den grønne omstilling, sociale udfordringer mv. Kunsten og kulturen taler et kreativt, innovativt og æstetisk sprog, der adskiller sig fra fakta, tabeller og nyhedsindslag om verdens tilstand. Hvor sidstnævnte giver os viden om et bestemt område, kan en roman, et musikstykke, en film eller et maleri bringe os til en dybere, menneskelig forståelse af samfundsudfordringerne og dermed på en helt anden måde anspore til forandring.

Kulturen som ramme for møder og fællesskab

Endelig spiller kulturen en vigtig rolle, når events, kulturinstitutioner og foreningers kulturinstitutioner og foreninger fungerer som lokale mødesteder og dermed bidrager til borgernes følelse af fællesskab og tilknytning til samfundet. Der er en stigende tendens til, at biblioteker, festivaler, spillesteder, museer, teatre og andre former for forsamlingssteder rækker ud mod lokalsamfundet og stiller både deres organisation og deres lokaler til rådighed som lokal dagligstue eller mødested for aktiviteter, der ligger uden for deres primære tilbud om fx koncerter, forestillinger eller udlån af bøger.

Institutionerne og de kulturelle aktiviteter bliver således en form for medborgerhuse eller lokale samlingspunkter, der understøtter fællesskab, demokrati og sammenhold i lokalsamfundet.

Region Nordjylland ønsker med denne kulturplan at anerkende og arbejde med alle disse opfattelser af kulturens værdi. Kulturel udvikling kan både ske gennem enkeltstående aktiviteter og begivenheder, der har umiddelbar værdi for borgerne, og gennem udvikling af kulturelle ”fyrtårne”, der er forankret i organisationer og institutioner, der udvikler et miljø eller et lokalområde, og som har en bredere betydning, et bredt partnerskab og et længere perspektiv.

Regionens kulturpolitiske ambitioner

På baggrund af disse input har Region Nordjylland udpeget fire politiske ambitioner på kulturområdet

- **Flere nordjyder skal have glæde af attraktive kunst- og kulturtilbud**
- **Kunsten og kulturen skal bidrage til større bevidsthed om, eller give mulige svar på, samfundets aktuelle udfordringer**
- **Flere lokalområder skal udvikles med kunst og kultur**
- **Kunst og kultur skal forankres på de nordjyske hospitaler og på de nordjyske sundheds- og ungdomsuddannelser**

Kulturplanen opstiller en række temaer og mål, som samlet set skal være med til at indfri disse kulturpolitiske ambitioner og realisere den Regionale Udviklingsstrategi.

Kulturplanens bidrag til FN's verdensmål

Kulturplanens indsatser bidrager til realiseringen af tre af FN's verdensmål:

Mål 3: Sundhed og trivsel

”Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes.” (Delmål 3.4)

Mål 4: Kvalitetsuddannelse

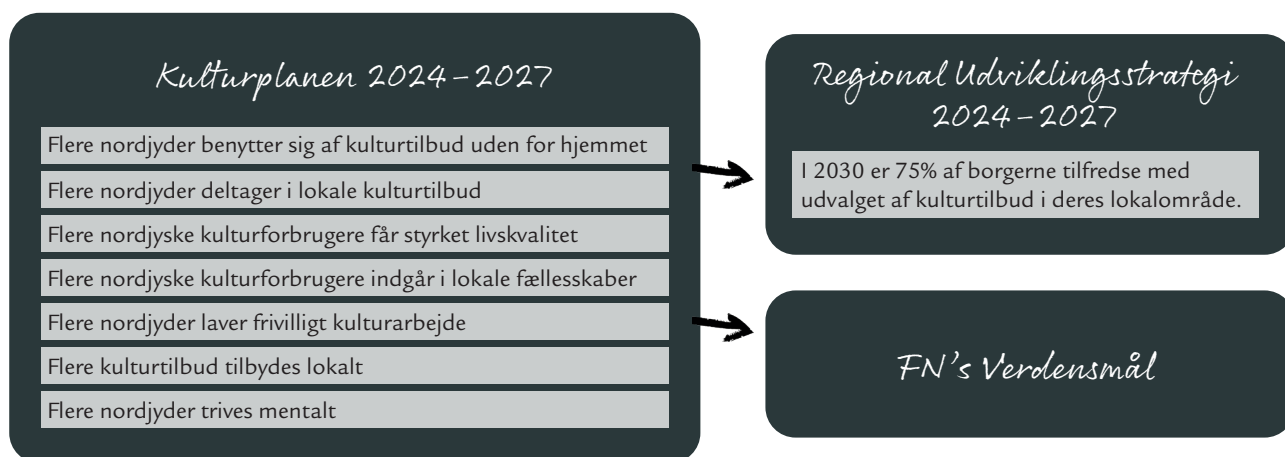
”Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikke-voldelig kultur, globalt medborgerskab samt anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til bæredygtig udvikling.” (Delmål 4.7)

Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

”Positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter skal støttes ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.” (Delmål 11.a)

Herudover har kunsten og kulturen potentialet til at bidrage til bevidstheden omkring alle 17 verdensmål ved at tilbyde kreative formidlingsformer og bidrag til debatten, der kan supplere videnskabelige analyser og faktuelle data på en lang række aktuelle samfundsområder.

Figur 2: Mål i Kulturplanen og Den Regionale Udviklingsstrategi

Den regionale opgave på kulturområdet

Ifølge lov om Kulturministeriets kulturaftaler og om regionernes opgaver på kulturområdet kan regionerne medvirke til at igangsætte kulturbegivenheder samt udvikle kulturelle tilbud, som kan videreføres af andre parter i en mere permanent drift. Det vil sige, at regionerne i modsætning til staten og kommunerne ikke må finansiere drift af kulturelle tilbud, men udelukkende har fokus på kulturel udvikling. Det gøres på flere måder, som illustreret i figuren herunder.

Udviklingsmidler

Støtte til kulturelle udviklingsprojekter fra Region Nordjyllands kulturpuljer. Medfinansiering af Kulturaftale Nordjylland (Kulturkanten) og den Jyske Kunstfond, hvor de nordjyske kulturaktører kan søge projektstøtte.

Strategiske partnerskaber

Strategiske partnerskaber og samarbejder med bl.a. Kulturaftale Nordjylland (Kulturkanten), Nordjysk Center for Kultur og Sundhed (NOCKS), SceNet, Genklang, Kulturmødet m.fl.

Vidensgrundlag

Udarbejdelse af fælles vidensgrundlag om nordjydernes kulturvaner og oplevelse af kulturens betydning gennem Nordjysk Kulturanalyse. Indsamling af viden om nordjysk kulturliv og erfaringer fra projekter støttet af kulturpuljerne.

Regional Stemme

Interessevaretagelse i forhold til national og regional kulturpolitik. Facilitering af videndeling mellem nordjyske kulturaktører gennem Nordjysk Kulturforum.

Figur 3: Den Regionale opgave på kulturområdet

Region Nordjyllands aktiviteter og indsatser på kulturområdet afspejler, at der er behov for både at igangsætte strategiske indsatser og for at have frie udviklingsmidler. De strategiske indsatser giver mulighed for at løfte et særligt udpeget område og dermed sætte et tydeligt aftryk. De frie midler giver derimod mulighed for at understøtte udviklingen af nye initiativer og potentialer, der opstår i de mange innovative kulturmiljøer i Nordjylland.

Region Nordjyllands forståelse af kulturbegrebet

Kultur er et bredt begreb, der anvendes på mange måder og løbende udvikler sig. I Region Nordjyllands kulturplan er kulturbegrebet defineret som kulturarv og de kunstneriske genrer som fx litteratur, film, billedkunst, visuel kunst, musik, kulturarv, scenekunst, performance m.v. Det betyder, at sport og idræt ikke indgår i Region Nordjyllands kulturbegreb. Det omfatter heller ikke kultur forstået som menneskelige fællesskaber, som fx fællesspisning eller friluftsliv, når de ikke er centreret omkring enten kulturarv eller en kunstnerisk genre.

Temaer

2024-2027

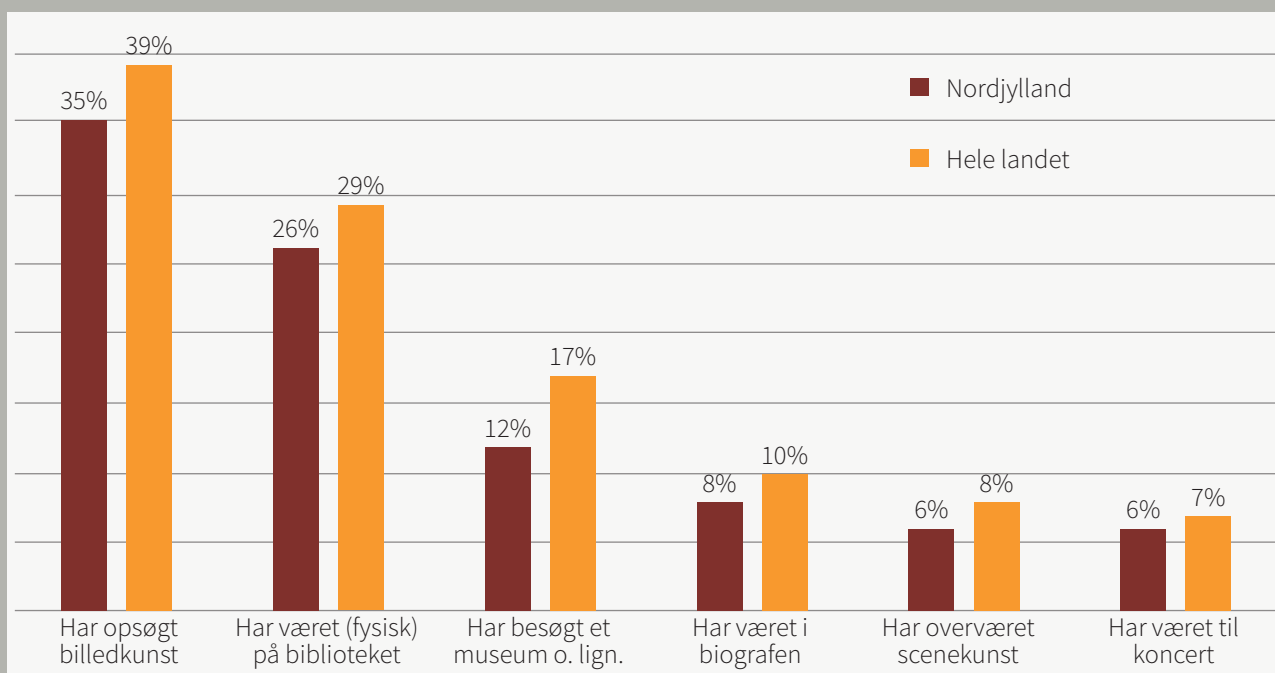
STOL
På os!
Hilsen den
yngre genera-
tion ♡

FREMTIDENS KULTURLIV

Flere nordjyder skal have glæde af attraktive kunst- og kulturtilbud gennem formidling til nye målgrupper, nye formidlingsformer, geografisk udbredelse eller som bidrag til den offentlige dialog om aktuelle samfundsudfordringer.

Tema 1: Fremtidens Kulturliv

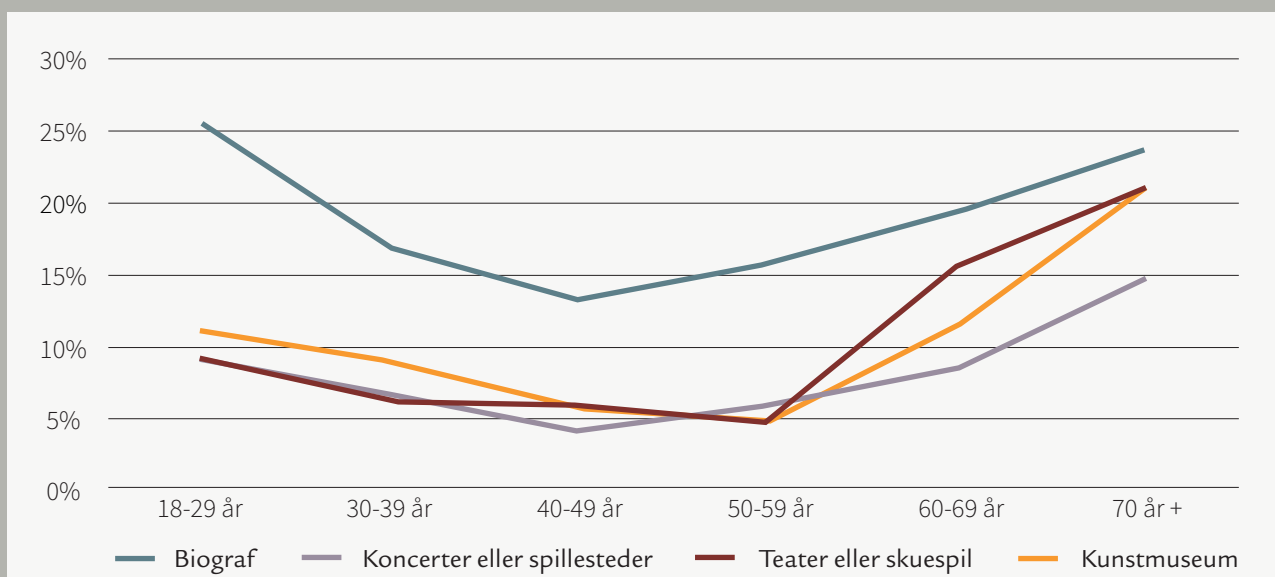
Tal fra Danmarks Statistik viser, at nordjydernes kulturforbrug generelt ligger lidt lavere end landsgennemsnittet.

Kilde: www.statistikbanken.dk/KVUARGEO

Figur 4: Befolkningens forbrug af udvalgte kulturaktiviteter inden for de seneste tre måneder, 2020

Da Region Nordjylland i starten af 2022 spurgte nordjyderne om deres kulturvaner, svarede 64% af deltagerne, at de havde benyttet sig af mindst ét kulturtilbud uden for hjemmet inden for de sidste 3 mdr. Analysen viser imidlertid også, at der er forskel på forbruget afhængigt af aldersgruppe og uddannelsesniveau. Nordjyder over 60 år har et markant højere forbrug af biografier, koncerter, scenekunst og kunstmuseer end de øvrige aldersgrupper. De 18-29-årige er flittige gæster i biografen, men følger ellers de andre aldersgrupper, når det kommer til koncerter, scenekunst eller besøg på kunstmuseer. Det laveste kulturforbrug ligger hos de 40-49-årige.

Kilde: Nordjysk Kulturanalyse 2022

Figur 5: Forbrug af udvalgte kulturtilbud inden for de sidste tre mdr. på tværs af aldersgrupper

Analysen viser også, at nordjydernes uddannelsesniveau har betydning for, hvor meget man opsøger kunst og kulturtilbud. Blandt deltagerne med en videregående uddannelse har ca. 40% opsøgt billedkunst, 35% har oplevet scenekunst, og ca. 30% har været på museum de sidste tre mdr. For gruppen af erhvervsfagligt uddannede ligger forbruget 25-30% lavere.

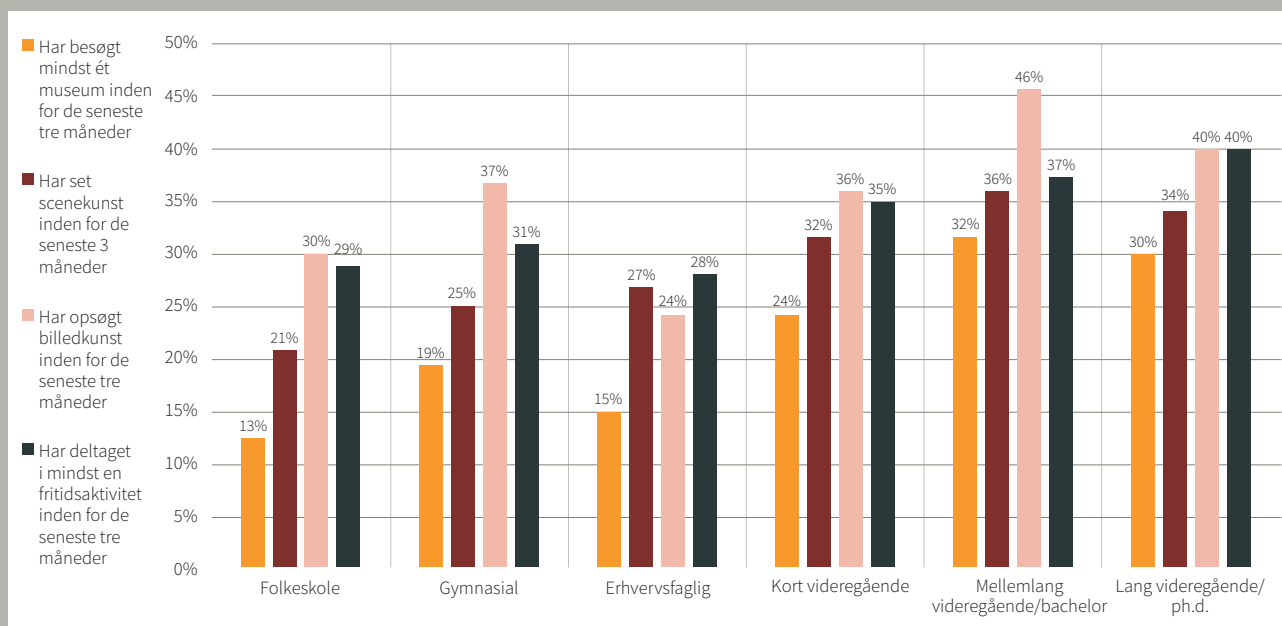
Analysen kommer ikke nærmere ind på, hvad disse forskelle skyldes. Det kan afhænge af graden af fritid i dagligdagen, familieliv, transportmuligheder, økonomi og vanerne i ens omgangskreds. Blot kan man konstatere, at uanset alder og uddannelsesniveau er der et potentiale for, at en væsentlig større andel af nordjyderne kan blive aktive brugere af kulturelle tilbud.

Analysen viser imidlertid også, at perioderne med nedlukninger under pandemien har haft betydning for deltagernes forbrug af kultur, og at det har været en udfordring at fastholde de kulturelle fællesskaber i denne periode. Nordjydernes svar taler derfor ind i en bredere samfundsdagsorden, hvor de fysiske fællesskaber er under pres til fordel for tiden brugt online,

og hvor flere og flere kæmper med mental mistrivsel. Hertil kommer, at mediebildet og samfundsdebatten generelt er præget af tidens store udfordringer inden for bæredygtighed, sundhed, uddannelse, bosætning osv.

I debatten om samfundets prioritering af ressourcer til de mange udfordringer bliver det ofte overset, at kunsten og kulturen kan bidrage med værktøjer og mulige løsninger på mange af disse udfordringer. Kulturen bør således ikke opfattes som en merudgift, men i stedet som en investering og som en del af samfundets værktøjskasse. Det gælder fx de dokumenterede helbredseffekter, der er forbundet med at forbruge og selv udøve kunst og kultur, men også kunstens og kulturens evne til at skabe sanselige og følelsesmæssige billeder af den verden og den forandring, vi er forpligtet på at skabe. Kultur kan få mennesker til at reflektere over sig selv og verden og dermed bidrage til den nødvendige omstilling i vores samfund.

Det nordjyske kulturlandskab er præget af stor diversitet og mange forskellige aktører, der arbejder under forskellige vilkår og inden for vidt forskellige genrer. Den kulturelle udvikling sker

Kilde: Nordjysk Kulturanalyse 2022

Figur 6: Kulturforbrug på udvalgte områder, på tværs af uddannelsesniveau

både hos offentligt støttede kulturinstitutioner, privat drevne institutioner, kommunernes kulturforvaltninger, kulturforeninger drevet af ildsjæle og frivillige, kunstnergrupper og kunstnerdrevne udstillingssteder – og alt, der kan tænkes derimellem.

Samtidig er regionen præget af store geografiske afstande. Koordinering på tværs af geografi og forskellige aktører er derfor et grundvilkår for dialog og samarbejde på tværs. Der er derfor behov for en løbende dialog om fælles ambitioner for at kunne løfte disse udfordringer og dermed skabe fremtidens kulturliv.

”

”Kommunerne har begrænset geografi, og staten har for stor afstand. Regionen har den gode balance mellem nærhed og overblik på kulturområdet.”

Lukas Bysted, JAZZ9TUS

Under dette tema understøtter Region Nordjylland projekter, der

- udvikler nye kunstneriske udtryk, formidlingsformer eller partnerskaber og derigennem øger udbuddet af attraktive kulturtilbud til nordjyderne
- udvikler formidlingen til nye målgrupper eller udvider eksisterende målgrupper for kulturelle aktiviteter og dermed giver flere nordjyder bedre adgang til attraktive kunst- og kulturtilbud. Det kan fx ske ved at gøre kulturtilbuddene mere inkluderende og tilgængelige.
- gennem kunstneriske greb og kulturelle aktiviteter bidrager til større bevidsthed om, eller mulige svar på, samfundets aktuelle udfordringer og opfordrer til handling og eftertanke. Det kan være inden for fx bæredygtighed, bosætning, sundhed og mental trivsel.

Region Nordjyllands egne initiativer

Region Nordjylland indgår i en række strategiske samarbejder med henblik på udvikling af fremtidens kulturliv i Nordjylland. Det gælder fx Nordjysk Center for Kultur og Sundhed, den Jyske Kunstfond, Kultur mødet, Kulturkanten og Nordjysk Kulturforum. Herudover er det Region Nordjyllands ambition at undersøge mulige modeller for et mere organiseret samarbejde mellem centrale kulturaktører omkring udviklingen af det nordjyske kulturliv.

Projekter og initiativer under temaet skal bidrage til ét eller flere af følgende mål

- Flere nordjyder benytter sig af kulturtilbud uden for hjemmet
- Flere nordjyder deltager i lokale kulturtilbud
- Flere nordjyske kulturforbrugere får styrket livskvalitet
- Flere nordjyder laver frivilligt kulturarbejde
- Flere nordjyder trives mentalt.

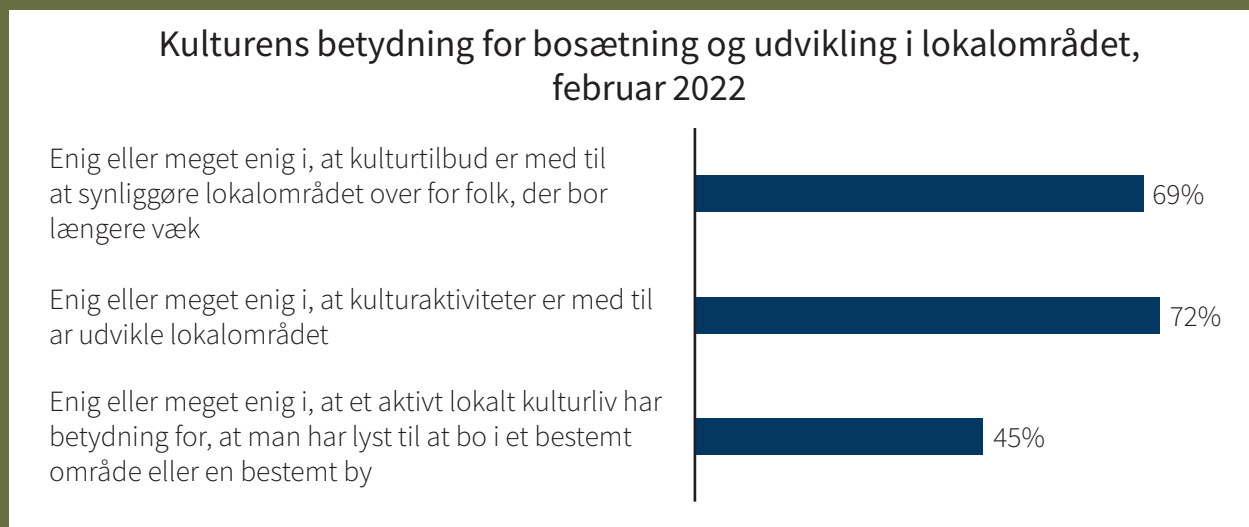

KULTUR I NÆRHEDEN

Flere nordjyske lokalområder skal udvikles ved at skabe og styrke inkluderende fællesskaber med fokus på kunst og kultur.

Tema 2: Kultur i Nærheden

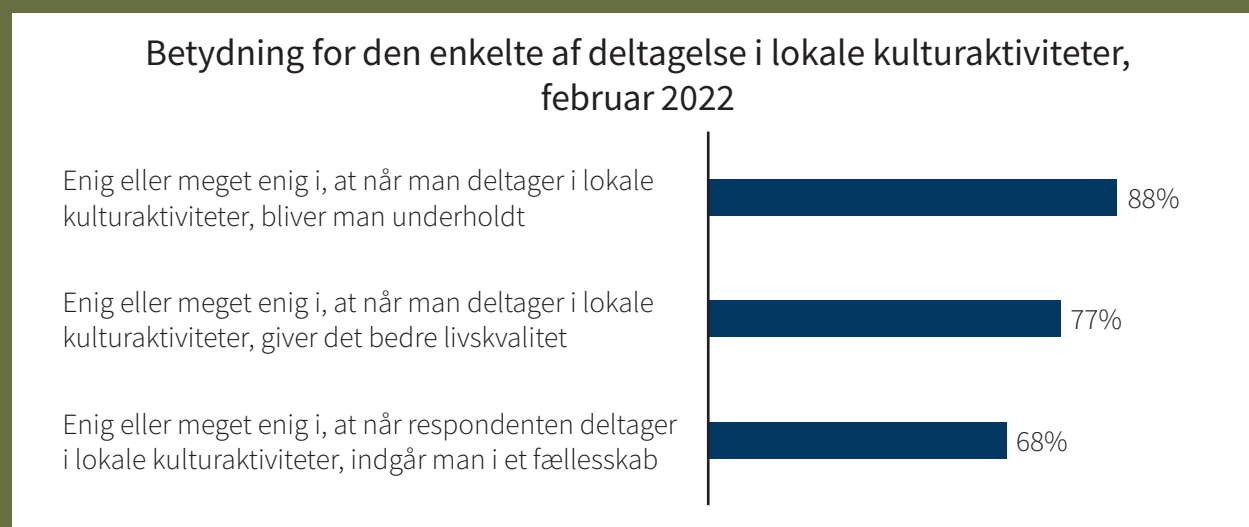
Et levende kulturliv er med til at gøre lokalområdet til et attraktivt sted at bo. Ca. 70% af nordjyderne er enige i, at kulturtilbud er med til at synliggøre lokalområdet over for folk, der bor længere væk, og at kulturelle aktiviteter er med til at udvikle lokalområdet. Knap halvdelen af nordjyderne mener desuden, at et aktivt lokalt kulturliv har betydning for, at man har lyst til at bo i et bestemt område eller en bestemt by. Et aktivt lokalt kulturliv spiller således en væsentlig rolle i forhold til bosætning og fastholdelse af indbyggere.

Figur 7

Kilde: Nordjysk Kulturanalyse 2022

Samtidig giver nordjyder, der deltager i lokale kulturaktiviteter, udtryk for, at de føler sig underholdt, får øget livskvalitet og indgår i fællesskaber. Kunst og kultur er således med til at skabe lokale mødesteder, fællesskaber mellem mennesker og øget livskvalitet, der både har en positiv effekt for det enkelte menneske og for lokalområdets udvikling og tiltrækningskraft. Derfor er det vigtigt, at alle nordjyder har adgang til og mulighed for at deltage i et levende kulturliv.

Figur 8

Kilde: Nordjysk Kulturanalyse 2022

Geografiske forskelle

Men vilkårene for at skabe og udvikle kulturtilbud er ikke nødvendigvis de samme i hele Nordjylland. I regionens større byer er der typisk et bredt udvalg af kulturinstitutioner inden for forskellige genrer og dermed også et varieret udbud af kulturtilbud, indbyggerne kan nyde godt af. Ud over at tilbyde kulturelle og kunstneriske oplevelser har de etablerede institutioner i mange tilfælde også en afledt effekt på deres omgivelser, fordi de tiltrækker kreative kræfter og kunstneriske talenter i faglige miljøer – både formelle og uformelle.

Uden for de større byer er der færre store kulturinstitutioner og et mere begrænset udbud af kulturelle tilbud og genrer. Her kan det være en udfordring at skabe et økonomisk og publikumsmæssigt grundlag for fx teatre, spillesteder, statsanerkendte museer, kulturhuse og andre institutioner, der har kræfter til at drive den kulturelle udvikling. Men det betyder ikke, at der ikke findes et levende kulturliv i disse områder.

Opbakning til lokal udvikling

Forskning fra Syddansk Universitet viser, at der findes et mangfoldigt kulturliv i alle dele af Nordjylland. Uden for de større byer bygger de kulturelle tilbud i højere grad på personligt initiativ, ildsjæle, lokale kunstnere og frivillige kræfter. Ofte sker udviklingen af kulturtilbud i et samarbejde mellem professionelle og amatører, der hver især bidrager med både høj faglighed og frivillige kræfter.

I områder uden større kulturelle institutioner eller etablerede kulturelle miljøer er der derfor både

mere plads til og behov for, at man selv sætter sit præg på udviklingen af lokale kulturtilbud. Det skaber en høj grad af lokalt engagement. Men det kan også være en udfordring for de frivilligt drevne kulturforeninger at håndtere emner som fundraising, markedsføring, dialog med myndigheder, databeskyttelsesregler og andre områder, hvor etablerede kulturaktører har mere erfaring og flere ressourcer til rådighed.

Ildsjæle og frivillige kræfter

Rapporten fra Syddansk Universitet anbefaler derfor bl.a., at kulturpolitikken bør respektere og facilitere kulturaktiviteternes lokale særpræg og autonomi. Man bør lette adgangen til finansiering, så det er muligt og nemt at søge projektmidler med kort varsel. Herudover anbefaler rapporten, at man letter adgangen til fysiske mødesteder og understøtter arbejdet med at tiltrække og anerkende de frivilliges bidrag til området. Endelig bør en kulturpolitik på dette område understøtte platforme for netværk og synliggørelse af kulturelle aktiviteter og events og understøtte samarbejder på tværs af kommunale og regionale grænser.

Region Nordjylland ønsker at understøtte udvikling af lokalområder gennem kunst og kultur i hele Nordjylland. Det gælder både etablerede institutioner og stærke kulturelle udviklingsmiljøer, der inviterer deres omgivelser indenfor, og initiativer, der er båret af ildsjæle og som samler borgerne i området omkring kunst og kultur. Dermed understøtter dette område den Regionale Udviklingsstrategis mål om et Nordjylland i balance.

”Aktiviteterne beror på vores egne kræfter, vores egen energi og vores eget udsyn.”

Deltager i forskningsprojektet ”Kulturliv i Landdistrikter”, Morten Frølund og Pia Heike Johansen, Syddansk Universitet 2023.

Under dette tema understøtter Region Nordjylland projekter,

- der understøtter det lokale engagement og kulturelle aktiviteter i kulturhuse, forsamlingshuse, byrum eller lignende
- der udvider borgernes adgang til kulturtilbud og muligheder for at opleve og engagere sig i lokalsamfundet gennem kunst og kultur. Der lægges særligt vægt på unge, ældre eller marginaliserede grupper
- hvor kunst og kultur bidrager til sammenhængskraft og fællesskab, hvor man bor
- der involverer professionelt udøvende kunstnere inden for alle genrer (scenekunst, musik, billedkunst, litteratur m.v.).

Region Nordjyllands egne initiativer

Region Nordjylland vil undersøge muligheden for at udvikle en indsats, der på et mere strategisk niveau understøtter udviklingen af inkluderende kulturelle fællesskaber i hele regionen. Der lægges vægt på, at indsatsen giver flere nordjyder mulighed for selv at engagere sig i de kulturelle aktiviteter, og at aktiviteten engagerer kunstnere, kulturelle foreninger, kulturinstitutioner og andre kulturaktører inden for alle kunstneriske genrer i udviklingen af sammenhængskraft og fællesskab i lokalområdet.

Projekter og initiativer under temaet skal bidrage til ét eller flere af følgende mål

- Flere nordjyder deltager i lokale kulturtilbud
- Flere nordjyske kulturforbrugere får styrket livskvalitet
- Flere nordjyske kulturforbrugere indgår i lokale fællesskaber
- Flere nordjyder laver frivilligt kulturarbejde
- Flere kulturtilbud tilbydes lokalt.

KULTUR & SUNDHED

Kunst og kultur skal forankres på de nordjyske hospitaler og på de nordjyske sundheds- og ungdomsuddannelser.

Tema 3: Kultur og sundhed

Det er efterhånden bredt anerkendt, at kunst og kultur kan spille en vigtig rolle, når det kommer til at styrke folkesundheden og den generelle trivsel. Særligt i forbindelse med nedlukninger som følge af Covid-19 blev det for alvor tydeligt, hvor meget kunst og kultur betyder for vores mentale trivsel og for graden af ensomhed og isolation.

Rapporten ”Sundhedsprofil for Nordjylland 2021” giver et overblik over voksne nordjyders sundhed, sygelighed og trivsel og udviklingen på disse områder siden 2010. Den viser, at 25% af nordjyderne scorer lavt på trivselsindekset i 2021. Generelt oplever flere kvinder end mænd stress og mental mistrivsel, særligt i aldersgrupperne 16-24 år og 25-44 år. En del af svarene kan muligvis tilskrives pandemi og nedlukninger. Men tallene fra 2017 viser, at danskerne - også før nedlukninger - i stigende grad er udfordret på stress i næsten alle aldersgrupper. Der er altså tale om en mere generel tendens.

Projektet har været med til at adressere en generel tendens med mental mistrivsel blandt unge. De kunstneriske midler, når de bruges aktivt og kreativt, er med til at give eleverne mulighed for at udtrykke, hvad der er svært for den enkelte elev. Elever der ikke ”passer ind” opdager, at de kan være gode på andre måder, der ikke er defineret af skolesystemet.

Tatiana Chemi, evaluering af projektet ”Kunst i Livet” på Mariagerfjord Gymnasium

		Høj score på stressskalaen	Lav score på trivselsindeks
		Pct.	Pct.
Alle	2010	21 	
	2013	20 	
	2017	23 	
	2021	28 	25
Mænd	16-24 år	30 	29
	25-44 år	29 	25
	45-64 år	21 	20
	65 + år	21 	18
	Alle mænd	24 	22
Kvinder	16-24 år	44 	41
	25-44 år	37 	33
	45-64 år	28 	25
	65 + år	25 	23
	Alle kvinder	32 	29

Figur 9: Andel i % af nordjyder, der scorer hhv. højt på stress og lavt på trivsel. Kilde: Sundhedsprofil for Nordjylland 2021

Verdenssundhedsorganisationen WHO udgav i 2019 en omfattende rapport, der dokumenterer kunstens rolle ift. sundhed og trivsel. Den er den første af sin slags, der indsamler viden internationalt i større skala. Rapporten samler resultater fra mere end 3.000 internationale studier og viser, hvordan målrettet brug af kultur kan fremme sundhed på en lang række områder ift. både behandling og forebyggelse. Blandt rapportens anbefalinger er særligt tre relevante for Region Nordjyllands indsats på kulturområdet.

WHO anbefaler blandt andet

- at kunst- og kulturorganisationer tænker sundhed og trivsel ind i deres strategiske arbejde,
- at man styrker samarbejdet mellem kultursektoren, socialområdet og sundhedssektoren, fx gennem fælles finansiering på tværs af områderne, og
- at kunst og kultur indarbejdes i uddannelsen af sundhedsfagligt personale.

Region Nordjylland har gennem de seneste fem år arbejdet strategisk med udvikling af samarbejdet mellem sundheds- og kultursektoren. Dette arbejde er foregået på flere områder:

- Etablering af og deltagelse i Nordjysk Center for Kultur og Sundhed (NOCKS), et samarbejde mellem Aalborg Universitet, Aalborg Universitetshospital, Region Nordjylland og Aalborg Kommune, der har til formål at indsamle viden og stimulere til samarbejde om kultur og sundhed.
- Region Nordjyllands Kultur og Sundhedspulje, der i perioden 2019-2022 har støttet 19 kultur- og sundhedsprojekter med i alt 3,5 mio. kr. Disse projekter følges tæt af administrationen og bidrager til ny viden og forankring af fagområdet i både kultur- og sundhedssektoren.
- Koordinering og medfinansiering af temaet ”Sund med Kultur” under Kulturkanten 2021-2024, der støtter en række projekter med fokus på brug af kunst i forhold til sundhed og trivsel for børn, unge og udsatte grupper. Der er støttet fire større signaturprojekter med i alt 3,5 mio. kr. Herudover er der støttet 31 mindre projekter med samlet 1,6 mio. kr. Mange af disse projekter udvikles og gennemføres af udøvende kunstnere og skaber således nye kompetencer til at indgå i kommende samarbejder med sundhedssektoren.

De seneste år har indsatsen således været centreret om at udvikle, afprøve og indsamle både faglig viden og praksisnære erfaringer samt på opbygning af netværk. På baggrund af disse mange erfaringer vil Region Nordjylland i 2024-2027 arbejde for at forankre denne viden – både på et strategisk niveau og i praksis, så kunst og kultur bliver forankret på nordjyske ungdoms- og sundhedsuddannelser og på nordjyske hospitaler.

”

“Folkedans giver ilt til hjernen, og musikken inspirerer til bevægelse og bedre sundhed fysisk og mentalt. Men folkedans er også en holdsport, som fremmer inklusion og relationer. Alle i kæden er vigtige, og vi lykkes kun, hvis alle er med. Det er værdier, som sættes i scene, når vi med projekt ”Fod på Gulv” besøger nordjyske institutioner og ungdomsuddannelser”.

Kristian Dalgaard Nielsen, leder af Kulturskolen Vesthimmerland

Region Nordjyllands initiativer

Region Nordjylland vil inden for temaet arbejde for, at kunst og kultur som sundhedsfremme integreres i de nordjyske hospitalers strategier og i uddannelsesplanerne for de nordjyske sundhedsuddannelser. Region Nordjylland anser det som væsentligt, at kunst og kultur i højere og højere grad indgår i hospitalernes aktiviteter og ses som en del af at skabe et godt miljø for patienter og medarbejdere med henblik på øget helbredelse og trivsel.

Herudover vil Regionen arbejde for, at kunst, kultur og sundhed tænkes ind i uddannelsesplaner, årshjul og aktiviteter i nordjyske ungdomsuddannelser og uddannelsesmiljøer med henblik på at øge trivslen og den mentale sundhed blandt eleverne.

Endelig vil Region Nordjylland fortsat bidrage til og understøtte indsamling og formidling af viden, og gerne evidensbaseret viden, om kunstens og kulturens indvirkning på sundhed og trivsel. Ligesom Region Nordjylland også vil bidrage til udviklingen af netværk i regi af NOCKS, Nationalt Center for Kunst og Mental Sundhed, Kulturkanten og de øvrige regionale kulturaftaler - samt ikke mindst de øvrige regioner og nordjyske kommuner.

Udvalg for Regional Udvikling og Innovation vil hvert år tage stilling til, hvilke initiativer, der igangsættes på området med henblik på at øge antallet af kunst- og kulturaktiviteter, og således at disse i højere og højere grad er forankret i hospitalernes og uddannelsesinstitutionernes drift og strategi.

Initiativer under temaet skal bidrage til ét eller flere af følgende mål

- Flere nordjyske kulturforbrugere får styrket livskvalitet
- Flere nordjyder trives mentalt

Kriterier for vurdering af ansøgninger

Kulturel udvikling kan ske på mange måder og på flere niveauer. Der kan være tale om opstartsprojekter, der handler om etablering af nye aktiviteter, nye partnerskaber, nye tværfaglige koblinger eller lignende.

Det kan også ske i form af en videreudvikling af noget eksisterende. Det kan f.eks. være en udvikling af aktiviteter, målgruppe, geografisk udbredelse eller lignende på baggrund af en eksisterende organisation eller et partnerskab og erfaringer på området.

Endelig kan der være tale om en mere strategisk forankret udvikling af projekter eller aktiviteter, der er - eller har et stort potentiale for at udvikle sig til - kulturelle fyrtårne med national relevans, et længere perspektiv og et bredt partnerskab. Alle former for udviklingsprojekter bidrager på hver deres måde positivt til den kulturelle udvikling.

Kulturudviklingspuljen

Kulturudviklingspuljen støtter udviklingen af det nordjyske kulturliv. Puljen kan søges af kulturinstitutioner, foreninger, kommuner, organisationer, kunstnere og andre, der arbejder med kunst, kreativitet, og kulturel udvikling. De økonomiske rammer for støttebeløb fastsættes i forbindelse med den årlige udmøntningsplan.

Ansøgningerne vurderes på, i hvor høj grad de lever op til følgende kriterier

- **Kulturplanens mål**
I hvor høj grad bidrager projektets aktiviteter til realisering af kulturplanens ambitioner og mål og dermed til den strategiske udvikling af det nordjyske kulturliv? Hvilke ambitioner og mål?
- **Nyskabelse**
Nyskabelse kan både være i forhold til nye kunstneriske udtryk eller aktiviteter, udbredelse til nye geografiske områder eller til nye målgrupper, nye formidlingsformer m.m. Hvis man søger flere år i træk til et allerede støttet projekt, forventes der er en tydelig beskrivelse af projektets udvikling og det nye indhold i ansøgningen.
- **Økonomi**
Er budget og finansieringsplan realistisk set i forhold til projektets aktiviteter og ambitionsniveau? For store ansøgninger vurderes det som positivt, hvis der budgetteres med en medfinansiering større end de krævede 25%
- **Organisering og partnerskab**
Har ansøger de nødvendige forudsætninger som organisation og relevante partnere til at gennemføre projektet? Ved store ansøgninger lægges der særligt vægt på partnerskaber, der understøtter projektets forankring og udbredelse i forhold til fx geografi, genrer og målgrupper.
- **Indsamling af erfaringer og formidling af resultater**
Der lægges vægt på, at projektet har fokus på systematisk at indsamle erfaringer og stille dem til rådighed for andre aktører i det nordjyske kulturliv. Med systematisk plan menes der, at ansøger har overvejet, hvad man evaluerer på og hvordan. Forventningerne til indsamling og formidling af erfaringer vurderes i forhold til projektets omfang og budget.

Puljen Kultur i Nærheden

Her kan lokale foreninger og organisationer søge op til 25.000 kr. til aktiviteter, der støtter udviklingen af lokale fællesskaber gennem kunst og kultur i de nordjyske landdistrikter og mindre bysamfund.

Ansøgningerne vurderes på, i hvor høj grad de lever op til følgende kriterier

- **Lokal forankring**
Der lægges vægt på, at projektet har en stærk lokal forankring i et landdistrikt eller mindre bysamfund i Nordjylland, gerne ved at involvere flere lokale samarbejdspartnere.
- **Deltagerinvolvering**
Der lægges vægt på, at projektet aktivt involverer borgerne og derigennem skaber lokalt engagement. Det vurderes som positivt, hvis borgerne indgår som medudviklere og medskabere af aktiviteten.
- **Nordjyske kunstnere**
Der lægges vægt på, at projektet involverer kunstnere, der er bosat i Nordjylland eller har en stærk tilknytning til regionen. Kunstnerne skal have et honorar for deres deltagelse.
- **Nyhedsværdi**
Der lægges vægt på, at projektet har nyhedsværdi og bidrager til udvikling i forhold til tidligere støttede projekter og eksisterende aktiviteter i lokalområdet.
- **Økonomi**
Der lægges vægt på, at projektet kan realiseres inden for de beskrevne økonomiske rammer. Det vurderes som positivt, hvis ansøger også søger anden ekstern finansiering end denne pulje.

Bredde og balance i udmøntningen

Region Nordjylland kan desværre ikke imødekomme alle støtteværdige ansøgninger, men må prioritere i det samlede felt af ansøgninger ud fra principper om en bred genremæssig og geografisk spredning. Formålet hermed er at sikre, at de støttede projekter samlet set kommer hele Nordjylland til gavn. Endvidere tages det i betragtning, om ansøgere tidligere har modtaget støtte. I disse tilfælde lægges der vægt på, at der er tale om nye aktiviteter eller videreudvikling af eksisterende aktiviteter.

Læring og opfølgning på Kulturplanen

Udvalg for Regional Udvikling og Innovation lægger vægt på opsamling af erfaringer og viden fra de støttede projekter. Derfor udarbejdes hvert andet år et overblik over aktiviteter under kulturplanen, de foreløbige resultater af disse og en redegørelse for, hvordan de bidrager til realiseringen af Kulturplanens mål og politiske ambitioner.

Læring fra støttede projekter og øvrige aktiviteter

I afrapporteringen af de støttede projekter indsamles følgende informationer

- Hvilke kommuner projektets aktiviteter har fundet sted i.
- Hvor mange borgere, kunstnere og organisationer eller foreninger, der har været engageret i projektet.
- Hvordan projektet har bidraget til realiseringen af Kulturplanens ambitioner.
- Hvilke erfaringer og hvilken ny viden ansøger har opnået.
- Hvorvidt projektet bliver videreført eller på anden måde forankret efter deres afslutning.
- Læringspunkter ift. Region Nordjyllands administration af puljerne.

Projekternes afrapporteringer analyseres og præsenteres samlet. Formålet er både at dele viden og erfaring fra de afsluttede projekter og at formidle, hvilken forskel de regionale kulturmidler gør for udviklingen af det nordjyske kulturliv og for opfyldelsen af de kulturpolitiske ambitioner.

Det vil være vanskeligt at vurdere og dokumentere, hvor stor effekt projekterne har på længere sigt. Kulturprojekter har ofte mindre budgetter end udviklingsprojekter i andre sektorer og er ofte forankret i organisationer eller foreninger med begrænsede ressourcer til at gennemføre evalueringer, der kan påvise de langsigtede effekter. Afrapporteringen af støttede projekter lægger derfor vægt på en vurdering af projektets resultater i forhold til de kulturpolitiske ambitioner. Den langsigtede effekt overvåges i stedet gennem monitorering af en række regionale mål på kulturområdet.

Herudover vurderer administrationen resultater og effekter af de øvrige aktiviteter og initiativer under Kulturplanen. Det gælder fx initierede indsatser på kultur- og sundhedsområdet, Kulturmødet, Kulturaftale Nordjylland, Nordjysk Kulturforum og den Jyske Kunstfond.

Samlet set giver det udvalget og den brede offentlighed et aktuelt billede af Region Nordjyllands aktiviteter på kulturområdet og deres bidrag til at indfri kulturplanens ambitioner. Samtidig giver det input til eventuelle justeringer af kommende kulturplaner.

Overvågning af Kulturplanens mål

Region Nordjylland gennemfører ca. hvert andet år en kvantitativ undersøgelse af nordjydernes kulturvaner og kulturens betydning for lokalområder (Nordjysk Kulturanalyse). Analysen kortlægger nordjydernes kulturforbrug uden for hjemmet fordelt på genrer. Herudover undersøger den, hvilken betydning lokale kulturtilbud spiller for nordjyderne ift. emner som bosætning, livskvalitet og fællesskab. Kulturanalysen forventes at blive gennemført igen i 2025 og 2027.

Resultaterne fra Nordjysk Kulturanalyse danner grundlag for størstedelen af Kulturplanens mål. Det sidste mål er baseret på oplysninger om nordjydernes mentale trivsel fra Sundhedsprofil for Nordjylland. Denne analyse er senest gennemført i 2021 og gentages hvert fjerde år.

Herunder ses en samlet liste over Kulturplanens mål. Samlet set supplerer de erfaringerne fra aktiviteter under Kulturplanen og bidrager til et samlet billede af udviklingen af det nordjyske kulturliv.

Den Regionale Udviklingsstrategis mål på kulturområdet

Mål	Status og kilde
I 2030 er 75% af borgerne tilfredse med udvalget af kulturtilbud i deres lokalområde.	I 2022 var 61% af nordjyderne tilfredse med udvalget af kulturtilbud i deres lokalområde. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)

Kulturplanens mål

Mål	Status og kilde
Flere nordjyder benytter sig af kulturtilbud uden for hjemmet.	I 2022 havde 64% af nordjyderne benyttet sig af mindst ét kulturtilbud uden for hjemmet indenfor de foregående 3 måneder. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)
Flere nordjyder deltager i lokale kulturtilbud.	I 2022 havde 54% af nordjyderne deltaget i et kulturelt tilbud i deres lokalområde i de foregående 3 måneder. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)
Flere nordjyske kulturforbrugere får styrket livskvalitet.	I 2022 oplevede 77% af nordjyske kulturforbrugere, at det giver livskvalitet at deltage i Kulturtilbud i sit nærområde. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)
Flere nordjyske kulturforbrugere indgår i lokale fællesskaber.	I 2022 oplevede 68% af nordjyske kulturforbrugere, at de indgår i lokale fællesskaber når de deltager i lokale kulturaktiviteter. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)
Flere nordjyder laver frivilligt kulturarbejde.	I 2022 havde 15% af nordjyderne lavet frivilligt arbejde/ foreningsarbejde inden for kulturlivet inden for de foregående 3 måneder. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)
Flere kulturtilbud tilbydes lokalt.	I 2022 oplevede 59% af nordjyderne at der var et bredt udvalg af kulturtilbud i deres lokalområde. (Nordjysk Kulturanalyse 2022)
Flere nordjyder trives mentalt.	I 2021 scorede 25% af nordjyderne lavt på trivselsindekset. (Sundhedsprofil for Nordjylland, 2021)

Foto:

Forside / bagside: Rubjerg Knude, foto: Tao Lytzen, PixlArt

Side 3: Mads Duedahl, foto: Region Nordjylland

Side 5: Vendsyssel Teater, foto: Tao Lytzen, PixlArt

Side 7: AI

Side 8: Kenneth Dahl Knudsen - Supernova Jazz Blast, foto: Lucas Illanes og JAZZ9TUS

Side 11: Nordkraft, foto: Tao Lytzen, PixlArt

Side 12-13: Folkevandring Vendsyssel, foto: Tao Lytzen, PixlArt

Side 14: Budskab fra ungdommen, foto: Region Nordjylland

Side 18: Folk og Røvere i Kardemommeby, foto: Aabybro Teater- og Kulturforening

Side 21: Nordisk Dans, foto: Rebecca Krogh

Side 22: Sansefødestue i Hjørring, foto: Region Nordjylland

Side 25: Inga Gerner Nielsen, In the Mirror of Care Work, UCN i Hjørring 2022, foto: Region Nordjylland

Side 27: Peter Max-Jakobsen, foto Tao Lytzen, PixlArt

Side 28-29: Alle Tiders Familieteater

Side 31: Stories Festival, foto Lucas Illanes

REGION NORDJYLLAND

Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst
www.rn.dk